

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo gospodarstva
i održivog razvoja

LIFE INFO DANI

Kružno gospodarstvo i kvaliteta života

Zagreb, svibanj 2023.

Natječaj 2023

Natječaj otvoren: **18/4/2023**

Rok za prijavu: **06/09/2023 do 17h!!**

Dvije vrste tema za prijavu:

- **LIFE-2023-SAP-ENV-ENVIRONMENT** – Kružno gospodarstvo i kvaliteta života
- **LIFE-2023-SAP-ENV-GOV** – Upravljanje okolišem

Stopa sufinanciranja: **do 60%**

Natječaj 2023

Tema	Ukupno raspoloživa sredstva	Indikativna sredstva po projektu	Indikativan broj projekta koji će se financirati	Okvirno trajanje projekta
Kružno gospodarstvo i kvaliteta života	74.000.000 €	2.000.000 do 10.000.000 €	31	2 – 10 godina
Okolišno upravljanje	7.000.000 €	700.000 do 2.000.000 €	7	2 – 10 godina

ENV Projekti standardnih aktivnosti (SAP)

„Tradicionalni” projekti u okviru programa LIFE usmjereni su na:

- razvijati, demonstrirati i promicati inovativne tehnike, metode i pristupe;
- doprinosi bazi znanja i primjeni najboljih praksi;
- podupire razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnog zakonodavstva i politike Unije, među ostalim poboljšanjem upravljanja na svim razinama, posebno jačanjem kapaciteta javnih i privatnih aktera te uključivanjem civilnog društva;
- ***catalyse the large scale deployment*** - pospješuje opsežno uvođenje uspješnih tehničkih rješenja i rješenja povezanih s politikama za provedbu relevantnog zakonodavstva i politike Unije reproduciranjem rezultata, integriranjem povezanih ciljeva u druge politike i prakse javnog i privatnog sektora, mobiliziranjem ulaganja i poboljšanjem pristupa financiranju

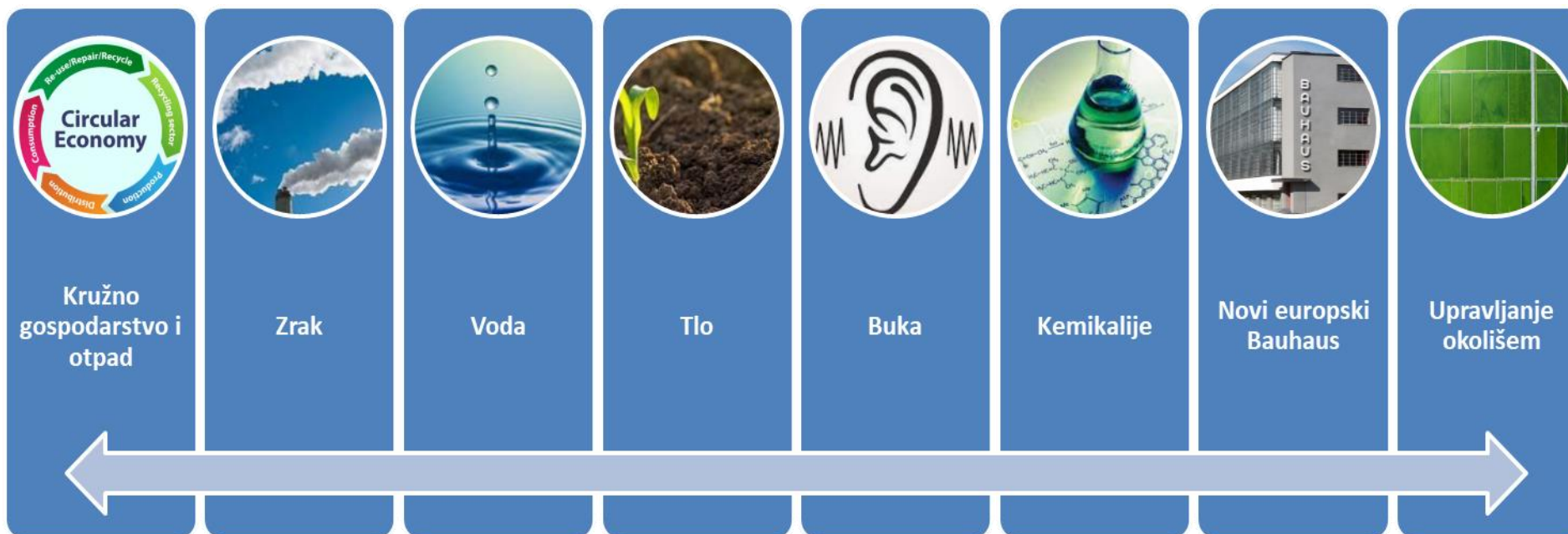
Stopa sufinanciranja od najviše 60 %

Trajanje od najviše 10 godina

Inovativna rješenja i najbolje prakse

- **„Inovativne tehnike**, metode i pristupi” - rješenja koja su nova u usporedbi s najnovijim dostignućima na razini države članice i sektora i koja se provode na operativnoj razini i pod uvjetima koji omogućuju postizanje učinaka utvrđenih u prvom stavku kriterija za dodjelu „Impact”.
- **„Najbolja praksa”** - rješenja, tehnike, metode i pristupi koji su primjereni, troškovno učinkoviti i najsuvremeniji (na razini države članice i sektora), a provode se na operativnoj razini i pod uvjetima koji omogućuju postizanje učinaka utvrđenih u prvom stavku kriterija za dodjelu „Impact”.
- Referentna vrijednost za najnovija dostignuća više nije na razini EU-a ili na svjetskoj razini, već na razini država članica/sektora

Prioritetne teme

Kružno gospodarstvo i otpad - Oporaba resursa iz otpada

- Provedba **inovativnih** rješenja za potporu recikliranim materijalima, komponentama ili proizvodima s dodanom vrijednošću za sljedeća područja:
  - Odvojeno prikupljanje i recikliranje **otpadne električne i elektroničke opreme**,
  - Odvojeno prikupljanje i recikliranje **baterija i akumulatora**;
  - Rastavljanje, ponovna proizvodnja i **recikliranje otpadnih vozila i brodova na kraju životnog vijeka**;
  - Selektivno odvajanje i recikliranje **građevinskih objekata ili zgrada**;
  - Razvrstavanje i recikliranje **plastike**;
  - Odvojeno prikupljanje i recikliranje **biološkog otpada**;
  - Odvojeno prikupljanje i recikliranje **tekstila**;
  - Recikliranje **kompozitnih i višeslojnih materijala**, maske za lice za zaštitu od bolesti COVID-19 (najbolje prakse)
  - Oporaba **kritičnih sirovina** iz otpada
  - Sortiranje i recikliranje **ambalaže**.
- Provedba **inovativnih** rješenja za identifikaciju, praćenje, odvajanje, sprečavanje i dekontaminaciju otpada koji **sadržava opasne tvari (npr. azbest)** kako bi se omogućilo recikliranje obrađenog otpada s dodanom vrijednošću i sigurno odlaganje opasnih tvari ili smanjenje opsega problema

Kružno gospodarstvo i otpad – KG okoliš

Provedba poslovnih modela i modela potrošnje ili rješenja za **potporu ključnim lancima vrijednosti utvrđenima u novom akcijskom planu EU-a za kružno gospodarstvo**, čiji je cilj smanjenje ili sprečavanje upotrebe resursa i otpada, uključujući jedno ili više od sljedećeg:

- Provedba **rješenja za okoliš**, uključujući **kružni dizajn**, radi poboljšanja trajnosti, mogućnosti popravka, ponovne uporabe, nadogradnje, recikliranja i upotrebe recikliranog sadržaja u novim proizvodima;
- **Rješenja (nakon projektiranja)** za potporu provedbi, prijenosu i/ili uvođenju **trajnosti proizvoda, ponovnoj uporabi i popravku**
- Potpora provedbi, prijenosu i/ili prihvaćanju jednog ili više od sljedećeg:
  - **Product as a service solutions**
  - **Industrijska simbioza i stvaranje kružnih lanaca vrijednosti,**
  - **Digitalne putovnice za proizvode.**

Predloženi modeli i/ili rješenja trebali bi u idealnom slučaju uzeti u obzir okolišnu učinkovitost cijelog vrijednosnog lanca, ali se mogu usredotočiti i na bilo koju određenu fazu vrijednosnog lanca

Tlo – obveze iz EU Strategije EU-a bioraznolikost i nove Strategije za tlo

- **Provedba mjera za zaštitu kvalitete tla u EU-u, uključujući inovativne mjere:**
  - prijelaz na održive **prakse upravljanja tlom i zemljištem**, promicanje i širenje inovativnih tehnika upravljanja tlom i zemljištem te **povećanje provedbe održivog upravljanja tlom** s ciljem uklanjanja i sprečavanja štetnih učinaka (erozija, onečišćenje, gubitak organskog ugljika u tlu itd.) i negativnih učinaka na pružene usluge ekosustava tla i/ili,
  - **pripremiti se za ekstremne vremenske prilike i boriti se protiv dezertifikacije** kako bi se povećala otpornost poljoprivrednog i turističkog sektora na klimatske prijetnje (npr. poplave, erozija tla i suše) **povećanjem provedbe učinkovitih prirodnih rješenja**.
- **Obnova, zaštita i poboljšanje zdravlja tla i sprečavanje degradacije tla, uključujući gubitak tla, među ostalim i inovativnim mjerama:**
  - održavanje **plodnosti i bioraznolikosti** tla, obnavljanje **nakon onečišćenja** i sposobnosti za poboljšanje kvalitete vode,
  - primijeniti troškovno učinkovita rješenja za istraživanje, procjenu i sanaciju za onečišćenje točkastih izvora i raspršenog tla,
  - potpora održivim praksama upravljanja tlom i zemljištem, uključujući one koje su posebno namijenjene uklanjanju CO₂,
  - rješavanje problema degradacije tla, uključujući gubitak tla radi očuvanja zemljišnih resursa
  - primijenite isplativa rješenja za uklanjanje zapečaćenih područja.

Zrak - Zakonodavstvo o kvaliteti zraka i Direktiva o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija

Projekti bi trebali biti usmjereni na urbana područja ili na pristupe za ruralna područja s velikim potencijalom replikacije u EU-u kako bi se obuhvatio što veći broj ljudi.

- **Poboljšanje kvalitete** zraka i smanjenje emisija **lebdećih čestica** u područjima:
  - s velikom upotrebom krutog goriva kao što su **biomasa, ugljen i treset** za grijanje u kućanstvu,
  - s visokim emisijama PM-a iz građevinarstva, rudarstva ili druge djelatnosti stvaranja prašine, ako nisu obuhvaćene IED
- tehnička, upravljačka, inovativna regulatorna rješenja

Zrak – Zakonodavstvo o kvaliteti zraka i Direktiva o nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija

- **Održiva mobilnost u cestovnom prometu** usmjerena na emisije onečišćujućih tvari u zraku, čije je smanjenje ključno za postizanje standarda kvalitete zraka, s naglaskom na:
  - Smanjenje emisija onečišćujućih tvari u zraku tijekom stvarnih uvjeta vožnje
    - (npr. **tehničke mjere za vozila, ekološka vožnja, tehnologija mjerenja i nadzora**)
  - vozila na dva ili tri kotača s nultim emisijama i/ili;
  - vozila s nultim emisijama i povezane infrastrukturne potrebe;
  - **inovativnu uporabu alternativnih goriva;**
  - inovativni programi za naknadnu ugradnju vozila;
  - alternativna tehnologija pogonskog sklopa;
  - inovativne tehnologije za **smanjenje emisija uslijed habanja** (npr. kočnice, gume, površina ceste);
  - korištenje inovativnih platformi za logističku ili putničku mobilnost;
  - .....

Zrak

Kvaliteta zraka i NEC Direktiva

- **Održiva mobilnost, osim cestovnog prometa**, uključujući pomorski promet, luke, zrakoplovstvo i necestovne pokretne strojeve, uključujući njihovu prateću infrastrukturu i logistiku, **za pogon i/ili teret**.
- **Smanjenje emisija amonijaka, metana i PM-a iz poljoprivrede**

Direktiva o industrijskim emisijama – IED

- Primjena ili razvoj tehnika za sprečavanja i smanjenje onečišćenja koje se u IED navode kao tehnike u nastajanju ili koje bi se mogle smatrati predloženim tehnikama u nastajanju u okviru BREF-ova iz IED-a
- Projekti se trebaju usmjeriti na smanjenje onečišćujućih tvari u zraku, a posebno na **PM_{2,5}, NO_x, SO₂, NH₃ i/ili NMHOS-ove** proizvedene u industrijskim postrojenjima uređenima IED Direktivom

Voda – kvaliteta i kvantiteta

Poboljšanje kvalitete vode kroz:

- Inovativna rješenja za integrirano upravljanje **nutrijentima i organskim zagađenjem** koje je nastalo urbanim ili poljoprivrednim djelovanjem, kroz direktno uklanjanje zagađenja
- Inovativna rješenja za **smanjenje pritiska od kemijskih** onečišćujućih tvari (uključujući **lijekove i mikro plastiku**) kroz korištenje prikladne zamjene ili alternativnih tehnologija na izvoru problema

Upravljanje rizicima od poplava i suša kroz primjenu:

- Prirodnih rješenja (**uklanjanje onečišćenja kroz prirodne procese**; revitalizacija voda i obale) nije naglasak na inovativnosti
- Inovativni alati i tehnike za podršku planiranju **korištenja zemljišta, smanjenje rizika, krizno upravljanje...**
- Inovativni pristupi procjene rizika i upravljanja – društvena ranjivost; poboljšanje otpornosti kroz društvenu prihvatljivost

Voda – kvaliteta i kvantiteta

Inovativni projekti usmjereni na hidromorfološke pritiske

- utvrđene u planovima upravljanja vodnim područjima koji potječu iz korištenja zemljišta ili vode kako bi se postiglo **dobro stanje**
- (upravljanje transportom sedimenta, osiguravanje ekološkog toka, uklanjanje prepreka, ...)

Provedba inovativnih mjera za uštedu vode

- kako bi se **smanjili kvantitativni i kvalitativni pritisci na vodna tijela/resurse.**
- uključuje mjere za smanjenje prekomjernog zahvaćanja vode uzimajući u obzir mjere kružnog gospodarstva.

Voda - Upravljanje morem i obalnim područjem

inovativnih rješenja, poticanje **održivih aktivnosti**, smanjenje pritiska ljudskih aktivnosti:

- Podvodna buka
- Podvodni otpad i onečišćenje
- Ometanje ili oštećenje morskog tla
- Ispitivanje i smanjenje utjecaja eksploatacije i istraživanja dubokog mora
- Prekomjeren ribolov te slučajan ulov
- Unos nutritivnih i organskih tvari iz poljoprivrede ili akvakulture
- Navigacija (navigacijski kanali za jaružanje, dostavnih morskih puteva)

Voda – vodne usluge

Primjena **inovativnih** tehnologija i alata za pitku vodu i sustava pročišćavanja urbanih otpadnih voda kroz:

- Korištenje **učinkovitih procesa** za pružanje vodnih usluga- npr. **smanjenje korištenja energije** za tretiranje i gospodarenje vodom

Korištenje procesa za **smanjenje prisutnosti zagađivača**

- **Tretiranje vode za piće ili otpadne vode za ponovnu uporabu** koje može osigurati najvišu razinu sigurnosti, uklanjanje štetnih patogena iz vode (virusa, bakterija)...

Primjena inovativnih alata za osiguranje resursno učinkovito pružanje vodnih usluga stanovništvu u ruralnim područjima

Poboljšanje učinkovitosti inovativnih rješenja za recikliranu / pročišćenu vodu

- Alternativna opskrba vodom, tretiranje otpadnih voda, ponovno korištenje, uporaba te recikliranje resursa
- Metode kontrole izvora i on-site tehnologija za **smanjenje ispuštanja onečišćujućih tvari** i patogena u sustave za pročišćavanje otpadnih voda
- Sustavni pristupi za **sprječavanje gubitka vode**, energije i resursa u industrijskoj proizvodnji i/ili pružanju vodnih usluga

Buka

- **Znatno smanjenje buke u gusto naseljenim gradskim područjima** rješenjima s visokom ekološkom i gospodarskom održivošću, npr:
  - upotrebom površina i/ili guma s niskom razinom buke koje imaju troškove životnog ciklusa usporedive s troškovima standardnih površina i/ili guma,
  - zaprekama niske visine s niskim utjecajem na krajolik i ekološki prihvatljivim materijalima
  - ili smanjenjem buke iz željezničkog prometa ili zračnih luka.

Kemikalije

Sprečavanje i smanjenje utjecaja opasnih tvari na okoliš ili zdravlje ljudi, posebno najmanje jednog od sljedećeg

- Tvari za koje je utvrđeno da izazivaju zabrinutost (uključujući **endokrine disruptore** i postojeane tvari);
- kombinirani učinci tvari;
- nanomaterijali;
- **biocidni proizvodi i/ili pesticidi**;
- PFAS (Per- i polifluoroalkilne tvari).
- inovacije te promicanjem postupnog **ukidanja zabrinjavajućih tvari**

Sprečavanje i smanjenje utjecaja kemijske proizvodnje i uporabe na okoliš ili zdravlje ljudi radi promicanja

- **zelenih i digitalnih/pametnih tehnologija**
- **naprednih materijala**
- industrijska proizvodnja i uporaba **kemikalija s niskim emisijama ugljika i niskim utjecajem na okoliš**

Digitalne inovacije za napredne alate, metode te kapacitete kako bi se **odmaknulo od testiranja na životinjama**.

Provedba sigurnih i održivih rješenja, komercijalizacija, uvođenje i prihvaćanje sigurnih i održivih tvari, materijala i proizvoda.

 Olakšavanje provedbe Direktive Seveso III o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari uvođenjem posebno isplativih metodoloških alata za izradu **mapiranja rizika za zdravlje ljudi i okoliš te za rješavanje domino-efekta**.

Novi Europski Bauhaus

Ekološka, gospodarska i kulturna inicijativa usmjerena na objedinjavanje komponenti dizajna, održivosti, dostupnosti, cjenovne pristupačnosti i ulaganja s ciljem provođenja Europskog zelenog plana

Inicijativa je pokrenuta u siječnju 2021.

Podrška projektima koji imaju za cilj:

- Sveukupno **smanjenje negativnog utjecaja novoizgrađenih objekata na okoliš**
- Stvaranje kružnih lanaca vrijednosti za poticaj urbanoj ekonomiji ujedno doprinoseći urbanoj i teritorijalnoj obnovi (“circular districts”)
- **Obnovu bioraznolikosti** kojom se doprinosi provedba Novog Europskog Bauhauusa: npr. aktivnosti vezane uz očuvanje bioraznolikosti u energetske izolaciji zgrada, inovativni arhitektonski pristup za zgrade koje su prijateljski nastrojene prema divljim vrstama

Upravljanje okolišem

Cilj je olakšati prijelaz prema održivom, kružnom gospodarstvu bez toksina koje je energetske učinkovito/klimatski otporno.

1. Aktivnosti potpore odlučivanju javnih uprava i dobrovoljni instrumenti

2. Osiguranje usklađenosti s propisima o zaštiti okoliša i pristup pravosuđu

3. Promjena ponašanja i inicijative za podizanje svijesti

Donošenje odluka u JU i dobrovoljni pristup

- Poboljšanje **kapaciteta javne uprave** za provedbu cjelovite vizije okoliša,
  - upravljanje, praćenje, procjenu okolišnih **planova, programa i inicijativa**, s ciljem razvoja sinergija, smanjenja administrativnog opterećenja i optimizacije
    - Nacionalni programi **kontrole onečišćenja zraka**; Planovi za **kvalitetu zraka**; Planovi **upravljanja riječnim slivovima**; Planove upravljanja **poplavnim rizicima**; Akcijski planovi za **nitrate**; Planovi **gospodarenja otpadom**; .....
  - Donošenje **odluka** vezano za:
    - Industrijske emisije; Gospodarenje otpadom; Onečišćenje vode, cijena vode...
- **Razvoj, promicanje, provedba i/ili usklađivanje dobrovoljnih instrumenata** i pristupa te njihovo korištenje od strane subjekata s ciljem smanjenja utjecaja djelatnosti, proizvoda i usluga na okoliš
  - Pravila o kategorijama ekološkog otiska proizvoda
  - Znak za okoliš EU-a
  - EMAS,....

Usklađenosti s okolišnim propisima i pristup pravosuđu

- Potpora osiguravanju usklađenosti s propisima o okolišu
  - uspostava novih ili **jačanje postojećih prekograničnih, nacionalnih ili regionalnih mreža stručnjaka ili stručnjaka** za osiguravanje usklađenosti s propisima o okolišu; uspostavljanje ili **poboljšanje stručnih kvalifikacija** i osposobljavanja radi poboljšanja usklađenosti s obvezujućim instrumentima EU-a za zaštitu okoliša;
  - **razvojem i provedbom strategija i politika ili korištenjem inovativnih alata i mjera za promicanje, praćenje i osiguravanje usklađenosti s obvezujućim instrumentima EU-a za zaštitu okoliša**
  - **suradnja s građanima** i drugima radi promicanja i praćenja usklađenosti te osiguravanja primjene odgovornosti za okoliš
- Promicanje **učinkovitog sudjelovanja javnosti i pristupa pravosuđu** u pitanjima okoliša među javnošću, nevladinim organizacijama, odvjetnicima, pravosuđu, javnim upravama ili
  - Projekti bi se trebali oslanjati na postojeće module, znanje i iskustvo u području osposobljavanja u području prava okoliša koje je razvila Komisija i Obavijest Komisije o pristupu pravosuđu u

Promjene u ponašanju i inicijative za podizanje svijesti

- **Podizanje svijesti o ekološkim problemima, politikama, alatima i/ili zakonodavstvu EU-a** u području okoliša među relevantnim ciljnim skupinama, s ciljem promjene njihove percepcije i poticanja usvajanja ekološki prihvatljivih ponašanja i praksi i/ili izravnog angažmana građana. Povezano s:
  - **Europski zeleni plan** za podizanje svijesti o učincima na okoliš kako bi se poduprle transformativne promjene prema održivijim sustavima hrane, energije, mobilnosti i zgrada
  - **Akcijski plan za kružno gospodarstvo** - sprečavanje i smanjenje otpada, održiva proizvodnja, održivi proizvodi, usluge i poslovni modeli, održiva potrošnja i transformacija obrazaca potrošnje, posebno u sektorima tekstila, kemikalija (uključujući plastiku), građevinarstva i zgrada, elektronike i IKT-a, baterija i vozila;
  - **Akcijski plan za nultu stopu onečišćenja** koji se bavi zaštitom građana od pritiska na okoliš i rizika za zdravlje

Hvala na pažnji!

